

ve sjældent går længere end til at identificere for-og-imod holdninger. Hvor noget befinder sig på »dagsordenen« er således bestemt af, hvor ofte det nævnes i udtalelser og avisartikler i forhold til andre emner, og i vælgerinterviewene, hvor mange der nævner det som et vigtigt problem. Hovedkonklusionen er, at EF-stof normalt fører en tilbage-trukket tilværelse på den politiske dagsorden i politikernes offentlige debat, i massemedier og hos vælgerne. I forbindelse med konkret stillingtagen i form af afstemninger rykker det dog længere op. Alene i 1971 var EF-spørgsmål i den anførte forstand topprioriteret hos vælgerne, mens de aldrig har været det hos politikere og i medierne. Det normale billede er således, at vælgerne prioriterer 5-10 emner vigtigere end EF. Ved tættere rundspørger omkring EF-afstemninger vises det dog, at vælgerne ved disse lejligheder prioriterer det noget højere, for snart efter at lade det indtage sin »normale« plads igen. Karen Siune finder resultaterne i overensstemmelse med gængse teorier om, hvad der bestemmer borgernes politiske dagsorden nemlig: nærhed, identifikation og relevans for den enkelte. At medierne kan rykke ved denne dagsorden ved bestemte lejligheder, finder hun vist ikke helt betryggende, idet hun taler om mediernes ansvar i den forbindelse.

Axel Kjær Sørensen

Heide Braukmüller: *Grönland – Gestern und Heute. Grönlands Weg der Dekolonisation.* (Weener, 1990). 849 s.

Det store omfang af denne »Dissertation« fra Universität Oldenburg zu Oldenburg fra sommeren 1989 skyldes til dels fremstillingsteknikken, idet det er den fra 70-erne så kendte nedfotografe-

ring af maskinskrevet manuskript mangfoldiggjort via off-set teknik. Det giver mange sider, hvis læselighed tit lader meget tilbage at ønske. Til dels skyldes det store omfang, at 392 sider bruges til bilag med oversættelse til tysk af mange dansksprogede kilder. Endelig skyldes det også en forbavsende grundig redegørelse for Grønlands natur, kultur og hidtidige historie på flere hundrede sider. Dette stof lægger op til en encyklopædi om Grønland, og det er klart en for stor mundfuld for en enkeltperson, der ikke behersker noget område fra grunden. Det er derfor ikke lykkedes alt for godt, idet det af ressourcemæssige grunde må bygge på sekundær, tertiær og kvartær litteraturen. Det rummer mange misforståelser og regulære fejlslutninger. Forfatterinden har tilsyneladende været så betaget af dette baggrundsstof, at hun syntes, hun måtte formidle det videre.

Som politolog har hun i særlig grad interesseret sig for de grønlandske politiske organer: forstanderskaber (1856-1911) kommuner (1911-), landsråd (1911-1979), sysselråd (1925-1950), hjemmestyre og landsting (1979-). Det er gjort med stor grundighed udfra de officielle akter – endog at læse dansk har forfatterinden lært sig. Beskrivelsen af disse organers indretning, kompetencer og relationer er grundig og omhyggelig, mens deres placering i samtidens politiske univers ikke har været genstand for nogen undersøgelse, men blot angives med – ganske vist – plausible stikord. Bedst er afsnittene om hjemmestyreproblematikken lykkedes (kapitel XII-XIII s. 318-433). De synes udtømmende på den eksisterende litteratur, hvis synspunkter refereres, men ikke diskuteres.

For en disputats at være er det småt med teser. Sammen med den anvendte litteratur antages det, at Grønland var en dansk koloni og at de politiske pro-

cesser i Grønland har karakter af en afkoloniseringsproces. Det er en meget rimelig analysevinkel, men der analyseres ikke. Der antages og postuleres og der citeres flittigt fra litteraturen. Bogen minder mere om den fase i specialbeskrivningen ved et dansk historisk institut, hvor den studerende er ved at få hold på beskrivelsen af sit emne, og hvor vejlederen ville sørge for at holde hende langt nærmere op til vinden, så målet kunne nås uden de mange kryds ind i farvande, der alligevel ikke kan kortlægges nærmere.

Resultatet ser dog plausibelt ud: forstået som afkoloniseringsproces har den grønlandske udvikling forløbet fredeligt i god forståelse mellem kolonisateur og koloniseret. Det forklares blandt andet ved den tidlige inddragelse af »de indfødte« i administrationen af landet og den gradvise udbygning af denne inddragelse frem til og med indførelse af hjemmestyret i 1979. Dets videre udvikling til fuld selvstændighed bedømmes uaktuel på grund af den stærke økonomiske afhængighed af Danmark og de mere følelsesmæssige bindinger over de godt 250 år, ikke mindst ved det stærke indgifte. Med rette peges der også på Grønlands geopolitiske placering, der kunne betyde, at en frigørelse for afhængigheden af Danmark ville betyde afhængighed af andre magter, hvor det sidste kunne blive værre end det første.

Axel Kjær Sørensen

Máliaraq Vebæk: *Navaranaaq og andre. De grønlandske kvinders historie.* (Gyldendal, 1990). 300 s.

Denne bog er en registrering og beskrivelse af såvel fremtrædende som mere anonyme kvindeskikkelser gennem den grønlandske historie, lige fra de grumme kvinder i sagnene over kvindelige

åndemanere (angakut), fjeldgængere (qivittut) og hekse (ilisiitsut) til nutidens medicinstuderende. Der er også beskrivelser af tilværelsen for fangerkoner, ekspeditionsdeltagere, værtinder og husmødre i almindelighed. Angående fortidens kvinder er stoffet hentet i publiceret materiale, og det er noteret, hvornår den første grønlandske kvinde blev jordemoder (ca. 1850), sygeplejerske (1934), lærerinde, akademiker, forfatter, billedkunstner, politiker etc. Det er rart at have fået styr på det. Angående de nulevende synes alle omtalte at være blevet interviewet af forfatterinden. Disse interviews har primær kildeværdi.

Undertitlen »De grønlandske kvinders historie«, er en anelse misvisende sådan som faget nu forstår sig selv, men det er visselig en gesta mulierum groenlandicarum. På den baggrund virker forfatterindens optimisme vedrørende Grønlands gode fremtid med så mange dygtige kvinder ikke ubegrundet. Vi kan alle dele hendes håb om, at de grønlandske kvinder »ved deres snilde, tålmodighed og ukuelige humør«, nok skal bidrage til at rette tingene op.

Axel Kjær Sørensen

Espen Bull og John Mynderup: *Klaus Riskær Pedersen.* (Børsens Forlag, 1990). 208 s., 335.50 kr.

Når man præsenteres for en bog om Klaus Riskær Pedersen, er ens første tanke, om dette nu er hans seneste mediepåfund, så meget mere som han fremtræder duksedrengeagtigt smilende på omslaget. Men således er det ikke. Børsens Forlag har opfordret to af dagbladet Børsens erhvervsreportere til at skrive en fremstilling om den unge »raider«. Det er der kommet interessant nutidshistorie ud af, og i mange henseender også en udmærket biografi.